

CHP’NİN PROGRAMI

Kasım’ın son günlerinde yapılan CHP Kurultayı bu partinin daha önceki kurultaylarından ayrı bir önem taşımıştır. Kabul edilen yeni program ile “demokratik sol” anlayışın sistematiği oluşturulmak ve bu çerçeve içinde partinin hedefleri, bu hedeflere götüreceğine inanılan stratejisi saptanmak istenmiştir. Yeni tüzük ile de CHP’nin bu programı gerçekleştirme doğrultusunda çalışabilecek bir parti yapısına kavuşturulması amaçlanmıştır. Bir de partinin yerel kongreler ve Kurultay sonucu ortaya çıkan yapısal bileşimi var ki, o da bir sorun. Bu yazıda sadece CHP’nin yeni programı üzerinde duracağız, tasarı halindeki metni ele alarak.

CHP’nin ortanın solu politikasını ilân edişinden bu yana görüşlerinde vardığı ve bu yeni programı ile resmen siciline geçirdiği aşama siyasal-ekonomik, ve dolayısıyla da sosyal, sorunların temelinde üretim araçlarının mülkiyeti sorununun yattığının fark ve kabul edilmiş olmasıdır. CHP “halk iktidarı”nı oluşturacaktır. Ne var ki, ekonomik güce sahip olmıyan halk, siyasal güce sahip olamaz, iktidar olamaz. Ekonomik gücü ise, sadece “hakça gelir dağılımı” ile halkın daha yüksek gelir düzeyine, daha gönencilik (refahlı) yaşam düzeyine kavuşturulması sağlamaz. Halk, üretim araçlarının mülkiyetine sahip olmalıdır. Bunun için üretim araçlarının mülkiyeti halk arasında yaygınlaştırılmalı, yoğunlaştırılmalıdır. Halkın politik iktidarı halkın bu ekonomik gücüne dayandırılacaktır.

Programın dayandırıldığı temel görüş budur. Programda toplumun çeşitli alanlarına ve sorunlarına ilişkin olarak tüm söylenenler, ileri sürülen öneriler, savunulan tezler hep bu temel görüşten kaynaklanmaktadır, ona ilişkin olarak biçimlenmekte, anlam kazanmaktadır.

Üçüncü Yol Yoktur

CHP’nin böyle bir görüş ve buna dayanan böyle bir programla ortaya çıkışının nedeni ve amacı ise, “kapitalizm mi? sosyalizm mi?” ikili sorusundan kurtulmak, bir “üçüncü yol” aramak ve bulmaktır. Program, bulduklarını sandıkları bu “üçüncü yol”un hikâyesidir. “Üçüncü yol” arayışları ve bulma iddiaları tüm sosyal demokrat partilerin, 2. Enternasyonal sosyalistlerinin temel niteliğidir.

Oysa içinde yaşadığımız çağda iki temel toplum sistemi vardır: kapitalizm ve sosyalizm. Her iki sistem de somut toplumlarda biçimsel çeşitlenmeler, değişiklikler gösterir; kapitalizm öncesi aşamadan kapitalizm veya sosyalizm doğrultusunda değişip gelişen toplumlar vardır; bunlar ara evrelerin bocalamalarını, zikzaklarını veya sosyalizme doğru emin adımlarla ilerleme çabalarının deneylerini sergilerler. Ama “kapitalizm mi, sosyalizm mi?” temel almaşığı (alternatifi) geçerliliğini ve gerçekliğini korur. Bir üçüncü yol ve üçüncü toplum sistemi yoktur. CHP programı geri kalmış ülkeler için kapitalist gelişme yolunun kapalı olduğunu kabul etmektedir. “Kapitalist yoldan gelişmiş ülkelere o yoldan erişebilme olanağı kalmamıştır artık”

(Program, s. 41). Ama CHP'nin benimsediği yol, bilimsel sosyalizmde “kapitalist olmıyan yol” diye nitelenen yol değildir. Kapitalist olmıyan yol, geri kalmış ülkeleri kapitalist aşamayı atlayarak, veya o aşamaya girmişlerse, kapitalizmi geliştirmeyi atlayarak sosyalizm doğrultusunda geliştirecek ve sosyalizme vardırarak yoldur. CHP programı ise sosyalizmi hedef almamakta, tersine, ona bir almaşık aramakta ve bulduğunu sanmaktadır. Hedef alınan, sanayi toplumdur. Bu ise “kapitalizm mi, sosyalizm mi?” sorununu ortadan kaldırmıyor. Sanayi toplumu ya kapitalist, ya sosyalist oluyor. Düzen değişikliği deyip hedef olarak sanayi toplumunu ileri sürmek, düzen değişikliği sorununa çözüm, cevap getirmiyor.

Halk Kesimi-Halk Kapitalizmi

CHP programının savunduğu kooperatifçilik ve “halk kesimi” de sorunu çözmiyor; yani, sanıldığı ve inandırılmak istendiği gibi kapitalizmden de, sosyalizmden de ayrı bir üçüncü düzen getirmiyor. İçine kooperatifçiliği de alan halk kesimi kapitalizm çerçevesini aşmıyor. Bu, gelişmiş kapitalist ülkelerde çoktan ortaya atılıp tartışılmış olan “halk kapitalizmi” tezinden başka bir şey değildir. Halk kapitalizmi, halk kesimi gibi tezlerin can alıcı noktası, küçük tasarruf sahiplerinin eline verilecek hisse senetlerinin söz konusu üretim araçları üzerinde ne derece gerçek mülkiyet hakkı, yetkileri sağladığı sorundur. Hisse senedine sahip olmak, kârdan miktarı belirsiz, karmaşık muhasebe operasyonlarıyla miktarı değiştirilebilen bir pay almaktan öte bir mülkiyet hakkı sağlamadığı, sağlıyamıyacağı çoktan saptanmıştır. Küçük tasarruf sahiplerinin paralarını kendi yörelerinde küçük işletmelere yatırdıkları hallerde bunların o işletmelerin yönetimine, denetimine, çalışma şartlarının ve üretim politikasının saptanmasına katılabilmelerinin sağlanabileceği düşünülebilir. Ama sanayi toplumuna, hele sanayi devriminin de “ötesindeki ve çağdaş uygarlık düzeninin üstündeki üretim biçimine ve ilişkilerine” (Program s. 18) bu çeşit küçük işletmeler halindeki sanayileşme ile geçilemeyeceği açıktır.

Halk kesimi bir yandan küçük tasarruf sahiplerinin kendi yörelerinde yatırımlara yönelik işletmeler kurmaları biçiminde, bir yandan da “çalışan halk topluluklarının” yerel-yönetim birimleri ve birlikleri, devlet işletmeleri, sendikalar ve üst kuruluşları, kooperatifler ve üst kuruluşları, sosyal güvenlik veya yardımlaşma kurumları ile biraraya gelerek, veya bu kuruluşların her birinin kendi başına veya bir kaç bir arada kuracağı ortaklıklar ve işletmelerdir. Ayrıca bir “halk yatırım ortaklıkları birliği” öngörülmektedir; bu birlik kendi başına veya halk kesiminde yer alan diğer kuruluşlarla veya halk topluluklarıyla ortaklıklar kurabilecektir. (Bu sonuncu hüküm, CHP-MSP koalisyonunun kısa süreli ömründe halk kesimini oluşturmaya bir Hayat Holding kurmakla başlanmak istendiğini anımsatmaktadır.) Çağdaş teknolojinin büyük ölçekli işletmeler, tesisler gerektirmesi bu çeşit üst kuruluşları ve birlik ve ortaklıkları da gerektirmektedir. Ama bu durumda da küçük tasarruf sahiplerinin ellerindeki bir kaç hisse senedine dayanarak bu çeşit işletme ve tesislerin yönetim ve denetiminde etkin olabilmeleri olanaksızdır.

Şimdi, sözü edilen kurumlar, üst kuruluşlar ve birlikler yani kademeli büyük birimler, halk kesiminin asıl ağırlığını oluşturacaktır; bunlar eliyle yapılacak yatırım ve kurulacak işletmelerin mülkiyetinin gerçekten onlara katılan küçük tasarruf

sahiplerinde olacağını ve bu halk topluluklarını oluşturan kişilerin üretim araçlarının mülkiyetinin sağladığı ekonomik ve siyasal güce böylece sahip olacaklarını iddia etmek, en hafif deyişle, hafiflik olur. Onların elinde, işletmelerin kârından miktarını saptama etkinliğine sahip olmadıkları bir pay sağlayan bir kaç hisse senedi olacaktır sadece.

Ortaklıkların ve işletmelerin “kendi kendini yönetme” yöntemiyle işletilmesi ortaklık ve işletmeler arasında, bölgeler arasında gelir farklarına ve aynı nitelikteki işlerde çalışanların ücretleri ve maaşları arasında “hakça” olmıyan farklara yol açar. Bu farkları önlemek için alınan tedbirlerin uygulamada (başka ülkelerde) pek de başarılı olmadığı görülmüştür. Dengesizlikler ortadan kalkmamış ve bu durum ciddi sorunlar yaratmıştır. Merkezi bir planlama ve yönetim sistemi içinde hem bu merkezi planlama ve yönetimin, hem de tekil işletme ve kurumların yönetim ve denetiminin demokratikleştirilmesi yöntemiyle kendi kendini yönetme (otojessiyon) denilen yöntemi birbirine karıştırmamak gerekir. Bunlar iki ayrı yöntemdir. Yukarıda sıraladığımız düzeylerde dengenin ve eşitliğin sağlanabilmesi için birinci yöntemin uygulanması, uygulamanın başarısının sağlanması şarttır.

Bir başka sorun da şu: üretim araçlarının mülkiyetinin yaygınlaştırılması ve yoğunlaştırılması istenen halk toplulukları, tasarruf edebilecek kadar geliri olan sınıf ve tabakalardır. Resmi ağızlardan verilen sayılarla 3 milyon işsiz ve en azından da bir o kadar gizli işsiz bulunduğu, asgari ücretin 1800 TL olduğu ve bilinmeyen sayıda işçilerin kaçak olarak bu ücretin de altında çalıştırıldığı; kabarık küçük memur kitlesinin aynı durumda, kırsal kesimin kalabalık, bir yoksul köylü kitlesi barındırdığı bir ülkede bütün bu saydığımız “halk toplulukları” tasarruf ve “halk kesimi”ne katılma olanağından yoksundur. Halk kesimi tasarısının üretim araçlarının mülkiyetini halk arasında yaygınlaştırma ve yoğunlaştırmada geçerli ve başarılı olabileceğini bir an için farzetsek bile, buna katılacak halk toplulukları orta ve nihayet olsa olsa alt orta sınıf ve tabakalardan oluşacaktır.

Sınıflar Arası İlişkiler Yok Sayılıyor

Sayfalar ve sayfalar boyu sürüp giden programda toplumun sınıf yapısına ve sınıflar arası ilişkilere değinilmekten sakınılmıştır. İşçi sınıfının değil, işçilerin öncülüğünden ve etkinliğinden söz ediliyor. (Program s. 121). İşçilerin karşısına da “anapara çevreleri” veya “sömürüye ve anaparaya dayanan egemen güçler” ve “tutucu siyasal güçler” (Program s. 21-122 ve 123) konuluyor: Programa göre sanayileşme ile ortaya çıkan şey; üretim araçlarının mülkiyetine sahip olan sermaye sınıfı ile bu sınıfa işgücünü satan mülksüzleştirilmiş işçi sınıfı değildir ve bunların aralarında uzlaşmaz çelişki ve mücadele değildir. “Sanayileşme süreciyle toplumda beliren en önemli değişiklik halkın dağınık ve güçsüz durumdan çıkıp birleşik bir güç olmağa başlamasıdır” ve “Halktaki bu birleşmenin birleştikçe güçlenmenin öncüsü işçilerdir. Üstelik sanayileşmeyle birlikte ekonominin anahtarı da işçilerin eline geçer.” Ne olduğunu pek anlamadığımız “bu anahtarı belli kurallar içinde özgürce kullanma ve öylece toplum düzenini halk yararına değiştirme hakkını ve olanağını işçiler zamanında elde edemezlerse sanayi devrimi toplumda büyük bunalımlara neden olur”muş. İşte o zaman bu bunalım “keskin sınıf ayrılıklarına ve çetin bir sınıf sava-

sına yol açar”mış. Bu durumda “sağ baskı yönetimi kurma” çabaları ve bunun “tep-kisi olarak da sol baskı yönetimi eğilimleri belirir”miş. “Baskıya dayandığı için her ikisi de sanayileşmenin getirebileceği özgürlüğü, mutluluğu büyük ölçüde engeller... Gelişme olanağını yozlaştırır, insancılığından saptırır”mış. (Program s. 121-122)

CHP, “Türkiye’de sanayi toplumuna dönüşümün başlangıç aşamasında” işçilere sendikalaşma, toplu sözleşme ve grev haklarını tanıyan kanunları geçirmekle “... o aşamada sağ baskı yönetimine de, sol baskı yönetimine de giden yolları tıkamıştır; ve sanayi toplumuna giden yolları yumuşatmıştır.” Ama daha ileri aşamalarda yeni sorunlar doğabilir, yeni düzenlemeler gerekebilir; sorunlar çözülmez, düzenlemeler yapılmazsa sağ ve sol baskı yönetimi yolları yeniden açılabilir (Program s. 122). “Cumhuriyet Halk Partisinin Demokratik Sol gelişme kavramı, bütün bu tehlike ve olasılıkları önlemekle yükümlüdür ve önliyecek doğrudur.” (Program s. 124)

Anapara Çevrelerine Güvence

Bütün bu anlatılanların anlamı şudur: Türkiye’nin koşulları değişmiştir ve daha da değişecektir. Bu sanayileşme sürecinin kaçınılmaz, önlenilmez sonucudur. “Tutucu siyasal güçler” ve “anapara çevreleri” eski görüş ve alışkanlıklarında direnmekten vazgeçemeliler, yeni koşulların gereklerini kabul etmelidirler. Var olmaları ancak böyle korunabilir, güvenlikleri böyle sağlanabilir. CHP, kendilerine bu olanağı sunmaktadır.

“Tekeller Yok, Tekelleşme Eğilimi Var”

Ekonomik ve siyasal gücün “sınırlı toplum katlarında yoğunlaşmasını önlemek” ve halk kitlelerini siyasal güce kavuşturabilmek için ekonomik güce de sahip kılmak isteyen CHP programında, “sınırlı toplum katları”nda yoğunlaşan siyasal egemenliğin dayandığı ekonomik temelleri zayıflatmak, böylece halk kitlelerinin siyasal gücünün artmasına yolları açmak yönünde hiç bir köklü tedbir önermemektedir. Örneğin, tekellerin, ekonominin doruklarındaki büyük işletme ve kurumların kamulaştırılması öngörülüyor. Sadece, “özel tekellere karşı önlemek için gerekebilecek alanlarda” devlet tekeli kurmaktan söz edilmekte (Program s. 152) ve “özel kesimde tekelleşme eğilimlerine karşı etkin ve kesin önlemler getirilecektir” denilmekle yetinilmektedir (Program s. 198). CHP’ye göre tekeller yoktur, tekelleşme eğilimi vardır. Ecevit bu görüşü Ekim sonlarında basında çıkan bir demecinde açıkça şöyle dile getirmiştir: “Türkiye’de henüz devlete rağmen, hatta devleti bırakın, hükümete rağmen, egemen olabilecek kadar güçlü bir sermaye topluluğu yoktur. Hepsi gene de devletin eline ve desteğine veya koruyuculuğuna bakarlar. Bu bir bakıma Türkiye’nin, Türk ekonomisinin yeteri kadar gelişmemiş olmasının bir yan sonucudur.” Oysa artık bilinen bir olgudur ki, en gelişmiş, ileri kapitalist ülkelerde dev tekellerle devlet içiçe geçmiş bir haldedir ve devlet tekellere güçlü yardım sağlamaktadır. Devletle olan bu ilişki, tekellerin var olmadığını veya siyasal güçlerinin zayıf olduğunu kanıtlamaz. “Tekelci devlet kapitalizmi” kavram ve terimi boşuna mı kullanılıyor?

“Sınırlı toplum katları”nın, yani büyük sermaye sınıfının siyasal gücünün diğer

bir ekonomik dayanağı olan bankacılığın ve mali kuruluşların devletleştirilmesi de düşünülmemektedir. CHP, “aracı”lara karşıdır, üretici ile tüketici arasında doğrudan ilişki kurmaktan yanadır, ama dış ticaretin ve iç toptan ticaretin devletleştirilmesinden yana değildir. Kooperatifler ve sanayi kesiminin kendisinin doğrudan ihracat ve ithalat yapması yoluyla dış ve iç ticarete “aracı” sorununu çözmek niyetindedir. Kısacası, CHP, büyük sermaye sınıfının siyasal gücünün ekonomik güç kaynaklarına dokunmayacaktır. Onlar öylece kalacaktır; onların karşısına “halk kesimi” ve “halkın kendini yönettiği toplum” çıkarılarak, halkın ekonomik ve siyasal güç üstünlüğü sağlanacaktır, iktidarı sağlanacaktır!

Devlet Aygıtı Kimin?

CHP, programına göre “halka yabancılaşmış devlet yönetimi” ile “halkı sömüren ekonomik düzen” ayrı ayrı olgulardır ve “halkın kendini yönettiği toplum” bu her ikisinin de sağlıklıabileceğinden çok daha hızlı ve en sağlıklı biçimde bütünleşmiş bir ekonomik gelişmeyi gerçekleştirecektir (s. 32). Oysa “halka yabancılaşmış devlet yönetimi” ile “halkı sömüren ekonomik düzen” birbirine ilişkin, bağlantılıdır. Yine Programın “Halk Kesimi” bölümünde ekonomik ve siyasal gücün “Devlette, kişilerde veya sınırlı toplum katlarında yoğunlaşmasını önlemek”ten söz edilmektedir. Bu anlatım da, sosyal sınıflar ile devlet arasındaki bağlantının saptanmadığını, devletin, sınıflar üstü ayrı bir güç olarak görüldüğünü ortaya koymaktadır. Bir süre önce Ecevit’in “Halkı devlete de, özel sektöre de köle etmiyeceğiz” dediği hatırlardadır. Halkın ekonomik ve siyasal güç üstünlüğü sağlanacak, iddia edildiği gibi “Halk iktidarı” gerçekleştirilecekse, devlet aygıtı bu iktidarın ve dayandığı halkın elinde, yönetiminde ve denetiminde olmayacak mıdır? Bu durumda, halkın devletinin halka yabancılaşması olur mu?

Kimin Özgürlüğü?

Sosyal sınıflar ve sınıf ilişkileri konusundaki bulanıklık “özgürlük”, “emeğin üstünlüğü”, “hakça kazanç” konularında da kendini hissettirmektedir.

Sermaye sınıfının, “hür teşebbüs”ün istediği özgürlük emek gücünü, işçiyi sömürme özgürlüğüdür; işçi sınıfının istediği özgürlük ise sömürüden kurtulma, sömürülme özgürlüğüdür. Somut, ayrıntılı tüm diğer özgürlükler sorunu bu temel özgürlük kavgası ekseninde etrafında biçimlenip belirlenir. Onun için “Kimin özgürlüğü?” sorusu geçerli bir sorudur, hele CHP programının öngördüğü ekonomik sistemde ve onun oluşturacağı sınıfsal yapıda. Programda, “Özgürlük her türlü yasal siyasal toplumsal ekonomik ve kültürel engelden baskıdan kurtarılmalıdır.” deniliyor (s. 23). Oysa özgürlük sadece engel ve baskının olmaması değildir, özgürlükleri kullanma olanaklarına fiilen sahip olabilmektir asıl sorun. İşçi ve emekçi kitleler bu olanaklara fiilen ne ölçüde sahip olabileceklerdir?

Yukarıda aldığımız cümleden sonra şu geliyor: “Kişi özgürlüğüne, başka kişilerin toplumun ve tüm insanlığın özgürlüğü, güvenliği ve yararı için zorunlu olanın ötesinde sınır konulamaz.” Şüphesiz, özgürlükler mutlak değildir, ama sınırlama için “güvenlik” ve “yarar” gibi ölçütler konuldu mu, sınırlamalar hayli bulanıklaşır ve kaypaklaşır. Demirel de kendi milliyetçilik anlayışı dışındaki düşünce, hareket ve

örgütlere “gerek” ve “yarar” görmediği için karşı çıkmıyor mu?

Programda düşünce, anlatım ve eleştiri özgürlüğüne sınırsızlık tanınıyor da, örgütlenme özgürlüğü tüm diğer özgürlüklerin kullanılabilmesi ve geliştirilebilmesi için “zorunlu” sayılıyor. Ecevit’in örgütlenmede bazı sorunların olabileceği yollu daha önceki demeçleri anımsanınca örgütlenme özgürlüğünün bu biçim konulmuş olması insanı düşündürüyor.

Hakça Kazanç!

“Emeğin üstünlüğü”, “hakça kazanç” deyimlerinin anlamı da açık olmaktan uzak. Emeğin üstünlüğü, “demokratik sol tutumun temel kuralları”ndan biri olarak ileri sürüldüğü üzerinde duruluyor da emeğe göre gelir dağılımı esas alınmıyor. Gelir dağılımında “herkesin emeğinin veya girişiminin” bir takım toplum ve insanlık yararları gibi ölçütlerle değerlendirilmesi kuralı ortaya konuluyor (s. 12). Hakça gelir dağılımının gerçekleşebilmesi için gelirin kaynağının da hakça olması gereği belirtiliyor. “Hakça kazanç da herşeyden önce, ekonomiye, topluma veya insanlığa bir katkı karşılığında sağlanan kazançtır” (s. 51). Bu durumda, çok uluslu tekeller de ekonomiye katkıda buldukları gerekçesiyle kazançlarının “hakça” olduğunu iddia edemezler mi?

Dış Politika

Ve nihayet, “Dış Politika ve Uluslararası İlişkiler” bölümünde aynı belirsizlikler ve bulanıklıklar görülmektedir. Uluslararası bağlaşımlar (ittifaklar) iki sınıfa ayrılmaktadır: 1) “Dünya barışına ve dünya barışının dayandığı uluslararası dengeye katkısı süresince bağlaşımlar geçerliliğini koruyacaktır.” 2) “ancak dünyayı bölücü, değişimi engelleyici, uluslararasıda yakınlaşmayı ve gelişmenin de, uygarlığın da gereği olan etkileşimi güçleştirici bloklarımlar artık süresini doldurmuştur.” (s. 356)

Türkiye’nin üye olduğu NATO ve CENTO hangi türden ittifaklardır? İkinci türden iseler, bu ittifaklardan yalnız bu gerekçeyle bile çıkmak gerekmez mi? Bu soruların cevabı yok Program tasarısında. Ama Ecevit’in bu ittifaklardan çıkma niyetinde olmadığını çeşitli demeçlerinden biliyoruz. Oysa NATO ve CENTO tam 2. kategoride tanımlanan ittifaklar kapsamına giriyor.

Bu böyle de, Program tasarısı yine de ulusal bağımsızlığın, egemenliğin, hakların korunması, güçlendirilmesi, dünya ve bölge barışı, uluslararası ilişkilerde yumuşama üzerinde duruyor, iyi. Yalnız, nükleer silahlarla donatılmış yabancı askeri üsler ve güçler ve “dinleme” tesisleri Türkiye toprakları üzerindeyken gerçek bağımsızlık ve egemenlik nasıl sağlanır, bölgedeki ülkelerle güvenli bir anlaşma ve barış ilişkileri nasıl kurulur, dünya barışına ne derece hizmet edilebilir, anlaması biraz güç.

Kapitalist-Sosyalist Dünya Sistemleri mi? Gelişmiş-Gelişmemiş Ülkeler mi?

İç politika konularında nasıl sosyal sınıflar yapısı ve ilişkileri, sorunların oturtulacağı temel çerçeve olarak alınmıyor ise, dış politika ve uluslararası ilişkiler alanında da bugün yeryüzünde bir kapitalist dünya sistemiyle bir sosyalist dünya sistemi var olduğu ve bunların dünyanın gidişinde ve uluslararası ilişkilerde birbirinden farklı rol oynadığı temel olgusu da gözden kaçırılıyor. Temel bölünme olarak gelişmiş ve ge-

lişmemiş veya gelişme sürecinde ülkeler ayırımı ele alınıyor. Asıl temel olgu dikkate alınmadığı için de yapılan değerlendirmeler ve öneriler tam rayına oturmuyor.

CHP'nin işçi sınıfının bütünleşeceği, benimseyeceği bir parti olmadığı açıktır. Yeni program, CHP'nin niteliği konusunda daha önce yaptığımız tanımlamaları bir kez daha doğrulamaktadır. CHP düzen değişikliği iddialarına rağmen kapitalizmin dışına çıkmayı, kapitalizmden sosyalizme geçmeyi öngörmemektedir. Tersine, "sanayileşme sürecinin yarattığı yeni koşullarda kapitalizmin varlığını sürdürebilmesi güvencelerini getirme" çabasıdadır. Bu yeni koşulların ve güvencenin gereği olarak demokratik hak ve özgürlüklerin korunup genişletilmesini, halk kitlelerinin ekonomik, sosyal kültürel yaşam düzeyinin yükseltilmesini, ülke politikasında siyasal etkinliklerinin güçlenmesini öngörmektedir. Dış politikada da yumuşamadan, barıştan, ulusal bağımsızlık ve egemenliğin korunup geliştirilmesinden yanadır.

CHP Diğer Burjuva Partilerinden Farklıdır

Bütün bunlarla beraber, biz CHP'yi diğer burjuva partilerinden ayrı tutarız. Demokratik özgürlüklerin, emekçi halk kitlelerinin ekonomik, sosyal, kültürel haklarının ve ulusal bağımsızlık ve egemenliğin savunucusu olduğu ölçüde ve sürece bu konuda kendisi ile güç ve işbirliği yapabilmeyi öngörürüz. İkinci bir nokta, işçi sınıfı diğer emekçi sınıflarla ittifak kurmadan, onların desteğini kazanmadan iktidara gelemeyi ve iktidarda kalamaz. Bir yandan emekçi kitleler arasında sosyalizmi tanıtmaya, yaymaya, tutturma çalışmaları yaparken, öte yandan da emekçi kitleler arasında tabanı olan demokratik nitelikteki partilerle, bugünkü durumda CHP ile, toplumun demokratikleşme sürecinde asgari bir platform üzerinde anlaşarak birlikte hareket etmeyi sağlamaya çalışırız.

Çark Başak, Sayı 20, 1 Aralık 1976